

ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЖУРНАЛІСТИКИ

УДК 654.19:316.7:811.161.2(71)

DOI <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2025.1.2/32>

Бабенко В. С.

Університет митної справи та фінансів

МЕТА-МІФ УКРАЇНСЬКОГО ДІАСПОРНОГО ТЕЛЕБАЧЕННЯ КАНАДИ В ІНТЕРПРЕТАЦІЇ СУЧАСНИХ МАСМЕДІА (НА ПРИКЛАДІ ТЕЛЕВІЗІЙНОЇ ПРОГРАМИ «ГЛОБУС УКРАЇНИ»)

Стаття присвячена аналізу сучасних масмедійних міфів про місію української громади в наративах діаспорного телебачення в Канаді. Науковий погляд зосереджений на інтерпретації цього міфу програмою «Глобус України», що виходить на телеканалі «1+1». Окремлені конкретні журналістські засоби формування масмедійного міфу (селекція архівного матеріалу, монтаж, авторський коментар з емоційно забарвленою лексикою та оціночними судженнями). Визначена (і проілюстрована прикладами) роль комунікативної функції телебачення у взаємодії із міфами про діаспорне мовлення, що сформовані контентом «Глобус України». Встановлено зв'язок віталістичного масмедійного мотиву репродуктивного відтворення із стратегіями діаспори зі збереження української культури та мови.

На основі проаналізованого матеріалу вперше запропоновано поняття мета-міфу. Під ним автор розуміє мотив, що присутній як в архаїчному (традиційному фольклорі) так і в сучасному масмедійному міфі. Цей мотив є універсальним для різних народів, але в просторі окремої національної культури формує власну упізнавану символічно-образу систему. Ще одна особливість цього міфу полягає в його органічній взаємодії із широким проявом наративних практик в засобах масової комунікації. Він легко адаптується під конкретні інформаційні приводи, жанри та авторські формати мовлення, тематику програм.

Стаття репрезентує два основаних компоненти мета-міфу про українське діаспорне телебачення в Канаді. Це міфологема ідеалізованого майбутнього «золота доба» та міфологема «казкові наші», що оповідає про альтернативний успіх однорідців без нищівного тиску деструктивних факторів на «материнській землі». В межах викладеного матеріалу запропоновані для порівняння приклади згаданих міфологем у сучасному масмедійному контенті США.

Автором обґрунтована роль масмедійних міфів у націотворчих процесах. Наведені аргументи щодо участі цих міфів в концептуалізації української ідентичності в масовій свідомості. Таким чином масмедійний міф розглядається як засіб формування і увиразнення колективних цінностей і виконує провідну роль у процесах колективної пам'яті.

Ключові слова: українське телебачення, українська діаспора, мас-медіа, авторська програма, соціальні мережі, постколоніальні дослідження, процес деколонізації, міф, міфологізація, національна ідентичність.

Постановка проблеми. За розрахунками Центру економічної стратегії, через російсько-українську війну станом на кінець червня 2023 року за кордоном перебуває 5,6–6,7 млн. українців та українок [2]. Масштаб таких цифр, а також суспільно-політичні ініціативи біженців та їхнє висвітлення у світових медіа мотивують українську громадськість до діалогу про роль і значення діаспорних рухів в актуальних процесах дер-

жавотворення та національної самосвідомості. Однак на ці обставини впливали й інші фактори. Як свідчать результати опитування Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка» проведеного у 2021 році – близько 70 % громадян України цікавляться життям і проблемами української діаспори. При цьому телебачення є провідним засобом формування уявлень про

діаспору. Саме цей вид медіа дає можливість для 49 % опитаних отримувати інформацію про українців за кордоном (при цьому соціальні мережі мають показник у 44 %, а окрема згадувана платформа YouTube – 25 %). Коментуючи результати опитування політолог Олексій Гарань зазначив, що досвід діаспори може стати основою для ефективної комунікації із регіонами Сходу і Півдня України на тему захисту української мови, культурного відродження, формування історичної пам'яті про Голодомор [16].

Отже досвід діаспори сприймається як наративна роль (або ж низка наративних ролей із різним потенціалом впливу на реципієнтів) у розбудові поточних суспільно-політичних процесів України, протидії колоніальній свідомості та стримуванні впливу російської інформаційної війни. Головним чином вітчизняні журналістикознавці звертаються до аналізу діаспорної спадщини в друкованих медіа. В нашому дослідженні ми приділяємо увагу значенню телевізійному контенту, що започаткували українські мігранти в Канаді.

Зазначимо, що для української наукової думки характерно розглядати масмедійні міфи як форму навіювання на масову свідомість, інструмент маніпулювання суспільною думкою та складову гібридної війни. Наше дослідження аналізує масмедійні міфи як частину колективної ціннісної матриці, фактор формування національної самосвідомості та маркери української ідентичності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До теми медіа української діаспори в Канаді звертаються у своїх працях О.Савчук [11], В. Бугрим [4], Г.Карась [7]. Особливої уваги заслуговує дослідження Т.Гиріної присвячене ролі діаспорного радіо в Австралії та Океанії у збереженні української культури та мови, а також значення цього медіа в інтеграційних процесах нової хвилі міграції внаслідок повномасштабного вторгнення РФ [5]. Міркуючи про україномовну періодику діаспори США, як важливий чинник комунікації між еміграцією та Україною Л. Біловус і Н. Яблонська розглядають специфіку діаспорних видань на Заході в контенті із яким ідентифікують себе громадяни України. Ця ідентифікація відбувається із врахуванням таким факторів як: мова, віра, культура та національний світогляд [3, с. 15].

Серед праць, що звертаються до специфіки масмедійного міфу варто відзначити дослідження О.Сусської, у якому йдеться про потенціал телевізійного контенту. Дослідниця наголошує: «Символізм візуальних образів, насамперед, кінематографу і телебачення як головних засобів «екранної»

комунікації, яким підвладні будь-які проблеми соціуму, індивідів і спільнот, породжує різноманітні міфологічні конструкції» [15, с. 33]. Дисертаційна робота А.Мадей розглядає наративну пластичність концепту «національна ідея» (поняття дотичного до теми нашого дослідження) в міфологемах та ідеологемах масмедійних практик, що формують національну самосвідомість [8, с. 6].

Постановка завдання. Метою статті є визначення складових мета-міфу, що конструюють наративи телевізійної програми «Глобус України» в огляді архівного доробку українського діаспорного телебачення Канади.

Досягнення цієї мети передбачає вирішення таких завдань:

1. Виокремити і охарактеризувати масмедійні міфи, що відповідають концепту української ідентичності і є складовою випуску програми «Глобус України» про діаспорне телебачення в Канаді.

2. Сформулювати зв'язок цих масмедійних міфів із традиційними українськими та загальнонаціональними міфами, що осмислюють національну ідентичність засобами символічно-образного кодування інформації.

3. Обґрунтувати, що наявність такого зв'язку є комплексною семантичною властивістю, яка відповідає природі мета-міфу.

Виклад основного матеріалу. Інтерес вітчизняного журналістикознавства до наративних задач масмедійних міфів про українську діаспору походить з самої природи міфу, який каталогізує реальність до спрощених емоційно насичених образів, а також поєднує актуальні поточні процеси із попереднім історичним досвідом. Відтак він є активним чинником формування колективної пам'яті. Під «спрощеним» слід розуміти не примітивізацію смислів, а універсалізацію їхнього потенціалу розкодування масовою аудиторією. Адже одна з провідних задач як архаїчного міфу в просторі усної пам'яті, так і сучасного в просторі масмедійної комунікації в тому, що вони беруть активну участь у формованні системи цінностей суспільства [10, с. 199]. На прикладі випуску телевізійної програми «Глобус України», що виходить на телеканалі «1+1» можна пересвідчитися не тільки у спільних загальних принципах дії класичного та масмедійного міфів, але й у спорідненості їхньої наративної основи.

Цей випуск – перша частина розповіді під спільною назвою «Що показувало діаспорне телебачення українців Канади в кінці 80-х?», яка присвячена розважальному, виховному і просвітницькому контенту діаспорного медіа. Ведучий

«Глобусу України» Мирослав Ганущак дослідив, як він сам зазначає, десятки годин контенту з архіву Любомира Хабурського (тележурналіста з Канади). Таким чином він відібрав для своєї програми (відповідно до її формату і свого авторського погляду) саме ті фрагменти телепередачі, що найбільш влучно ілюструють його погляд на зміст і місію діаспорного каналу. Саме тут полягають два перші важливі аспекти: архіву Любомира Хабурського нема у відкритому доступі для масового ознайомлення. Мирослав Ганущак послуговуючись монтажем здійснює селекцію наявного матеріалу і з використанням авторського коментаря (сповненого емоційної лексики, оціночних суджень, художніх прийомів в оповіді) мотивує глядачів до певних висновків про цей контент. Аудиторія не має можливості перевірити достовірність такої подачі матеріалу. Глядачі довіряють їй головним чином завдяки тому, який масмедійний міф конструється для їхнього споживання, адже цей міф апелює до колективних цінностей. Як зазначає О. Гоцур «Міфотворчість, маючи в своїй основі ідею, яка підкріплена словами, є частиною життя людства» [6, с. 49]. Попри дієвість і широкий діапазон засобів невербальної комунікації телебачення саме слово дозволяє розкодувати інформацію в уяві реципієнта максимально наближено до ідеї, що свідомо закладалася в це повідомлення автором.

Якою бачить місію діаспорного телебачення ведучий «Глобусу України»? Вона полягає у збереженні української мови, культури, традицій, бо тамтешні журналісти були переконані, що в радянській окупації все це остаточно втрачено без можливості повернути назад. Окрім того, що Мирослав Ганущак артикулює цю думку напрому – він також створює низку інших логічних містків до неї. Скажімо, експозиція випуску його програми починається з фрагменту архівного відео, де ведучі діаспорного мовлення висловлюють прикрість, що вони не можуть передати свою програму на всі континенти, де живуть українці. Отже підкреслюється контекст: редакція діаспорного телебачення вважає себе, якщо не останнім оплотом української культури у світі (це думка, до якої напрому підводить Мирослав Ганущук, хоча в наведених архівних фрагментах її не озвучують), то принаймні одним зі світових центрів збереження цієї культури.

В описі діаспори поруч із місією збереження української ідентичності у випуску «Глобусу України» наскрізним наративом пропонують ерос. Він постає не лише як загальний потяг до повноти

життєлюбності, а конкретно як мотив сексуальних відносин та як репродуктивний імпульс. Вже на перших сорока секундах випуску глядачам подають синхрон із учасницею світського заходу, де вона говорить: «Я люблю танцювати, гуляти і хлопців». В студійній підводці до цього синхрону Мирослав Ганущук озвучує ввідну фразу про те, що зараз він покаже «усе найцікавіше, чим жила тоді наша діаспора у Канаді». Отже, тема життєлюбності, дозвілля і сексу свідомо обирається автором програми як магістральна для його розповіді. Цим він закладає інтерпретацію тих пріоритетів, що визначали для себе канадські українці. І хоч далі журналіст робить ремарку, що відібрав найбільш вражаючі для себе фрагменти, напрому сприйняття подальшої інформації вже заданий. У випуску тема сексу (напрому, або опосередковано) буде згадана у синхронах та закадровому голосі архівних матеріалів, а також у власному тексті Мирослава Ганущука. Так першим сюжетом телебачення Торонто на якому він пропонує зосередити увагу є з'їзд пластунів і пластунок з США, Європи, Австралії та околиць Канади. В цьому сюжеті дівчата та хлопці розповідають, що їхня голова мета приїзду в тому, щоб отримати амурні знайомства. Далі закадровий голос Любомира Хабурського повідомляє, що мішані заняття дозволяють українським дівчатам «запізнатися» із українськими хлопцями та утворити пари.

Може здатися, що таке акцентування уваги експлуатує формулу «шість C+\$», згідною з якою є чіткий перелік тем, що привертає масову увагу аудиторії в масмедіа: скандали, сенсації, страх, секс, смерть та гроші [12]. Або ж, що Мирослав Ганущук свідомо підкреслює бінарну опозицію соціальних умов в яких живуть українці в еміграції та в СРСР. Адже в першому випадку артикуляція сексуального вибору в медійному просторі є проявом прав і свобод людини, то в другому – табуоване і регламентується тоталітарним режимом в країні. Однак із подальшим розвитком матеріалу стає зрозуміла справжня мета такого прийому. В наступних синхронах один з пластунів говорить, що має надію знайти тут для себе майбутню дружину. Інший пластун в експресивній манері стверджує: «Ми Україну, властиво, маємо будувати в ліжку, у першій мірі». Весь цей матеріал Мирослав Ганущук супроводжує коментарем: «Вони мають місію зберегти український ген». Отже тема сексуальної близькості репрезентується не як можливість для особистого гедонізму, а як політичне волевиявлення суб'єкта. При цьому наголошується, що пошук пари між укра-

їнцями та українками – свідомий вибір задля збереження національної ідентичності в наступних поколіннях.

Тож українська діаспора, попри всю свою інтегрованість у канадське суспільство (і успішну реалізованість в межах нього) зображується у «Глобусі України» як герметична спільнота, що намагається створити бульбашку міцних соціальних зв'язків між українцями, які відірвані від своєї історичної батьківщини.

Описуючи діаспору як явище Т.Бевз називає три характерні ознаки для неї: відчуття небезпеки для «материнської землі» та її народу; розуміння своєї місії в тому, щоб передавати далі національні цінності (як матеріальні, так і символічні); усвідомлення, що ця місія є тимчасовою і триватиме допоки небезпека для «материнської землі» не зникне [1, с. 34]. Всі ці портретні риси діаспори репрезентовані у випуску програми «Глобус України». А до перерахованих базових ознак добудовуються інші компоненти, що відіграють роль масмедійних міфів. Це вже згаданий мотив «репродуктивної місії», а також зображення успішних представників канадського суспільства українського походження: суддів, артистів, знаних на загальнонаціональному рівні Канади телеведучих тощо. Показуючи інший рівень матеріального благополуччя, громадянських свобод та можливостей для самореалізації, яких не мали люди в СРСР, в нашій уяві малюється альтернативний образ українців, які живуть в докорінно інших суспільно-політичних реаліях.

Змістове наповнення цих масмедійних міфів ілюструють коментарі глядачів під випуском «Що показувало діаспорне телебачення українців Канади в кінці 80-х?» на YouTube. Такі коментарі доповнюють комунікативну функцію телевізійного контенту і увиразнюють явище так званого «соціального телебачення», коли обговорення телепередач у соціальних мережах (зокрема, на сторінках телеканалів) є складовою формування громадської думки про побачене [19, с. 70]. Так користувачка під ніком Alla Skotar пише: «Дуже хочеться, щоб і в Україні українці мали таку ідентичність, як українці, які живуть в Канаді, США і в інших країнах». За фрагментарним знайомством у програмі ця глядачка уявляє діаспору певним стандартом «кращих українців», ідеалом до якого слід прагнути. Інший користувач YouTube під ніком Mishok Vishok пише розлогий коментар, в якому протиставляє матеріальне благополуччя та успіх діаспорян – злидням та регресивності України часів СРСР. Ця рефлексія на програму

поляризує дві спільноти українців за рівнем якості життя. Більш показовим є коментар Арсена Цимбалюка: «Шок!!! Це все одно що віднайти свого брата-близнюка, з яким ви зростали в різних умовах і містах».

Міф, що постає на основі цього масмедійний, але в той ж час він відповідає традиційним міфам і тиражується в сучасній культурі інших народів, які переживали втрату «материнської землі», мають досвід колонізації, або затирання власної ідентичності в насильницький спосіб. І саме така масштабність та універсальність підносить його до рівні мета-міфу. Ми можемо позначити цей компонент під умовною назвою: «казкові наші, яким вдалося врятуватися і знайти надможливості» (або ж просто «казкові наші»). В просторі традиційного українського фольклору він зустрічається як перекази про рахманів – таємничих пращурів, які живуть в досконалій країні схожій на Рай [17, с. 347]. А також розповідях про козаків: «Запорожців не зігнали з Січі, а вони самі пішли кудись на райські острови. Там і живуть. А перед кінцем світу знову прийдуть і знову своє відшукають» [13, с. 129]. Сучасна масова культура активно експлуатує цю складову мета-міфу і з комерційною метою. Особливо це можна простежити за тим розважальним продуктом, що створює сервіс потокового мовлення Disney+ на основі художніх коміксів Marvel. Серед іншого концепт використовується у зображенні фантастичних країн на кшталт Ваканди (прихованої від сторонніх очей високо розвинутої африканської держави, що має унікальні науково-технічні розробки), Талокану (заснованому на міфології ацтеків підводному королівстві із чарівними мешканцями, які врятувалися від колонізації іспанськими окупантами), окремого виміру, в якому перебувають представники племені корінного населення США із можливістю врятувати себе від геноциду спричиненого приходом конкістадорів. Для прикладу зупинимося детальніше на образі Ваканди, що зображується у фільмі «Чорна пантера» випуску 2018 року. В рецензії для The Washington Post Н.Сінгх окреслює наріжні питання, що ставить це кіно перед глядачами: «Що, якби африканські країни ніколи не були завойовані та піддані колоніальному правлінню? Що якби глобальна работоргівля ніколи не викрадала 18 мільйонів африканців для експорту в інші регіони?» [22]. Отже, фільм дозволяє чорним глядачам США відрефлексувати колективну травму через мрію/фантазію про «казкових наших», яким вдалося уникнути тієї долі, що випала на їхніх пращурів.

Е. Лукка говорить про те, що завдяки вигаданій африканській країні кіно створює опозицію традиційному наративу про рабів, якому досі доводиться протистояти чорношкірому населенню США [21, с. 22]. Оцінюючи «Чорну пантеру» як політичне висловлювання Ч. Джуан вважає, що це кіно пропонує афроамериканській колективній пам'яті ширший духовний обрій для опрацювання актуальних викликів сьогодення [19, с. 786].

З огляду на це чи може контент архівів телебачення Торонто стати інструментом подолання для громадян України травм успадкованих від колоніального минулого? Відповіді на це запитання немає. Однак випуск «Глобусу України» пропонує українцям замислитися над цим, доповнюючи уявлення про себе як політичну націю концептами, що сформувалися навколо досвіду канадської діаспори. Постає й інше питання: чи відповідатимуть ці концепти реальному, а не уявному досвіду діаспорян? З точки зору впливу міфу на масову свідомість це не має значення. Оскільки комунікативна механіка міфу нерозривна пов'язана із системою цінностей (окремого індивіда і спільноти), то ані національний гранд-наратив, ані політична самосвідомість неможливі без міфу, незалежно від його якісного виміру. При цьому політичний міф сформований завдяки масмедійним практикам не існує як чиста вигадка. Маючи синтетичний характер він, на думку О. Максимчук та Л. Шачковської, «містить як чутливі та поетично-художні образи, так і наукові факти» [9, с. 81].

Досліджуючи національний архетип козака Мамає О. Федько говорить: «Поширення картин Мамає після розгрому козацтва – доказ бажання зберегти пам'ять про золоту добу звияти і незалежності, а з нею і надію на повернення золотих часів» [18, с. 423]. На підставі семіотичного підходу образ Мамає є символом, а відтак наративом. Картина – матеріальний носій наративу. Наратив прив'язаний до неї як до джерела, що тримає його оповідь в межах канону. Однак, за межами матеріального носія наратив продовжує існувати (наприклад, як усна розповідь) підлаштовуючись під індивідуальні особливості наратора, його аудиторію та ситуативний суспільно-політичний контекст. Послугуючись цим прикладом – архіви телебачення Торонто є носієм наративу. Але селекція цього наративу шляхом монтажу і закадрового голосу журналіста в авторській програмі – адаптує його під нові умови. Отже оповідь не лише знаходить нову (умовно, покращену) можливість донести свої смисли про цінності попередніх поколінь українців, але й пропонує надію на повернення «золотих часів».

Окремо варто зупинитися на згаданому концепті «золота доба». Ми звертаємося до його значення, що окреслив Е. Д. Сміт. У своїй праці «Національна ідентичність» науковець послуговується цим поняття понад два десятки разів [14]. Підсумовуючи міркування дослідника можна означити золоту добу як міф нації про ідеальне минуле, яке втрачене, але колективний потяг повернути його здобутки і стандарти життя є однією з провідних політичних мотивацій. Уявлення про золоту добу формує моральні засади поточного покоління і конструє інший міф (про націю, що має пробудитися від занепаду або пригнічення). Наративи золотої доби створюються і поширюються інтелектуалами та іншими лідерами думок саме для того, щоб активізувати спільноту у протидії загрозам. Масмедійні засоби (зокрема телебачення) дозволяють масштабувати цей вплив на ширшу аудиторію.

Осмислення нацією свого минулого формує вертикаль із численних «золотих діб» для різних історичних періодів. І залежно від магістральних наративів та ціннісних пріоритетів в окремих кластерах суспільства ієрархія сегментів із ідеалізованими періодами є рухливою та адаптується під актуальні інформаційні приводи. Життя канадської діаспори у 1980-х роках завдяки сучасним масмедійним наративам може наділитися якість однієї із «золотих діб» українського минулого. Складові оповіді, якими послуговується випуск програми «Глобус України» є інструментами, що містять такий потенціал.

Враховуючи потужні геополітичні виклики першої половини ХХІ століття, та непроговорені і незасвоєні у публічних дискусіях травми попередніх ста років – обнадійливо вважати, що масмедійний продукт може стати засобом миттєвого вирішення задавлених у часі проблем. Застосовуючи соціально-педагогічну та інтегративну функцію телевізійний контент при системній роботі і за умови актуальної подачі матеріалу поступово заповнює прогалини у світоглядній картині аудиторії. Долаючи брак розуміння історичних процесів, причинно-наслідкових в'язків у поточних подіях та усвідомлюючи свою роль в державотворчих рухах суб'єкт може отримати гармонійне бачення себе як частини великої спільноти у цілісній картині світу. І мета-міф про українську діаспору здатен зіграти у цьому свою помітну роль.

В подальших наукових дослідженнях аналізуючи вплив варіацій міфу «казкові наші» на українську медіареальність слід враховувати і його можливі деструктивні прояви. Зокрема

це стосується масмедійних рефлексій, що формують альтернативну версію розвитку новітньої української історії надаючи оцінки реальним подіям як хибним, шкідливим, не вартісним. Таким чином не лише зміцнюється міф про втрачені можливості для політичного та економічного розвитку України, а також формується бінарна опозиція між об'єктивною реальністю і уявною реальністю подій, що могли би відбутися за інших обставин. В межах телевізійного контенту цієї проблеми торкаються Олександр Зінченко та Сергій Лисенко у документальному фільму «Якби Чорновіл. Кращий сценарій для України?» (із запитанням-дисклејмером перед назвою «Що було б, якби Чорновіл став президентом?»), що вийшов у грудні 2024 року на Суспільному телебаченні. Отже аналіз взаємодії з масовою свідомістю згаданого нами мета-міф потребує подальшої уваги не лише від науковців, але й журналістів-практиків.

Висновки. Мета-міф про канадську діаспору, що використовує програма «Глобус України» у випуску «Що показувало діаспорне телебачення українців Канади в кінці 80-х?» формується на основі двох універсальних для культури міфів. Перший – це «золота доба», що репрезентує ідеальне життя спільноти в заданому історичному періоді. Цей ідеал постає зразком для наслідування сучасними поколіннями. Другий міф – «казкові наші». Він дозволяє уявити альтернативний розвиток членів своєї спільноти без згубного впливу факторів, що відчують на собі жителі «материнської землі». Конструктивна мета цього мета-міфу полягає в тому, щоб здійснити переоцінку історичних подій, уявити дієві стратегії поведінки в кризових умовах, надати критичну оцінку національним загрозам (минулим та поточним). Деструктивний прояв мета-міфу може позначатися на когнітивних викривленнях у сприйнятті медіаконтенту і хибних висновків в оцінці подій на основі цього.

Список літератури:

1. Бевз Т. Сучасна українська діаспора: проблеми і перспективи. *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса*. 2007. Вип. 34. С. 33–46.
2. Біженці з України: хто вони, скільки їх та як їх повернути? Друга хвиля дослідження. *Центр економічної стратегії*. URL: <https://ces.org.ua/refugees-from-ukraine-ukr-final-report/> (дата звернення: 30.12.2024).
3. Біловус Л., Яблонська Н. Українськомовна періодика діаспори США як важливий чинник збереження комунікації між еміграцією та Україною. *Гуманітарні студії : історія та педагогіка*. 2021. № 1. С. 8–18.
4. Бугрим В. Медіа української діаспори. *Українські громади за кордоном: нові точки відліку*: Збірник матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. (Львів, 22 квітня 2021 р.). Львів, 2021. С. 17–21.
5. Гиріна Т.С. Збереження національної культури та мови засобами радіомовлення: приклад українського радіо в Австралії та Океанії. *Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації*, 2023 р., № 2(54). С. 23–30. URL: [10.32840/cru2219-8741/2023.2\(54\).3](https://doi.org/10.32840/cru2219-8741/2023.2(54).3)
6. Гоцур О.І. Візія геостратегії України в українській пресі (2000–2015 pp.). *Functioning of the Ukrainian media during martial law in Ukraine : Scientific monograph*. Riga, Latvia : “Baltija Publishing”, 2022. С. 37–58. URL: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-270-8-3>
7. Карась Г. Методологія трансдисциплінарної інтеграції відкритих освітніх ресурсів у вивченні художньої культури української діаспори. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2020. Вип 28, том 5. С. 102–108.
8. Мадей А.С. Історико-культурний контент інформаційно-аналітичного тижневика «Дзеркало тижня. Україна» (2004–2019 pp.) : дис. ... канд. наук із соц. комунікацій : 27.00.04. Київ, 2020. 278 с.
9. Максимчук О.В., Шачковська Л.С. Вплив ЗМІ на формування сучасних політичних міфів. *Регіональні студії*. 2020. № 21. С. 77–81 URL: <https://doi.org/10.32782/2663-6170/2020.21.12>
10. Савосько Т.О. Міф як інструмент для зміни системи цінностей. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2023. № 2(8). С. 190–201 URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-2\(8\)-190-201](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-2(8)-190-201)
11. Савчук О. Перші українськомовні періодичні видання Канади: історико-типологічний аспект. *Українська журналістика у світовому інформаційно-комунікаційному контексті: здобутки і перспективи*: зб. наук. пр. за матеріалами Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 24 листопада 2023 р.). Київ, 2023. С. 166–172.
12. Сім орієнтирів «ТСН»: Скандали, Сенсації, Страх, Смерть, Секс, Сміх і Гроші. *Телекритика*. URL: <http://www.telekritika.ua/media-corp/redpolitics/2008-06-04/38798> (дата звернення: 30.12.2024).
13. Січова скарбниця: легенди та перекази Нижньої Наддніпрянщини / упоряд., мовна ред., передне слово і примітки В.А. Чабаненко ; Запорізький держ. ун-т. Запоріжжя. 1999. с. 491.
14. Сміт Е.Д. Національна ідентичність / Пер. з англійської П. Таращука. – К. : Основи, 1994. 224 с.
15. Суська О.О. Символізація як процес та інструмент масової комунікації. *Габітус*. 2023. Вип. 53. С. 28–35. URL: <https://doi.org/10.32782/2663-5208>

16. Українці змінюють ставлення до української діаспори. Дані соціопитування. *Голос Америки*. URL: <https://www.holosameryky.com/a/diaspora-opytuvannja/6284736.html> (дата звернення: 30.12.2024).
17. Федущак М. 2015 рік: ностальгія за Велетами, або Рахмани, де ви? *Добрий Пастир: науковий вісник Івано-Франківської академії Івана Золотоустого. Богослов'я. Філософія. Історія*. 2015. № 8. С. 346–351.
18. Федько О.Ю. Національний архетип Мамаєв в однойменному романі Л.Горлача: традиційні атрибути VS «дегероїзація». *Ucrainica X. Soucasna ukrajinstika. Problemy jazyka, literatury a kultury : Sborník příspěvků*. 2023. S. 420–426.
19. Ятчук О.М., Кодацька Н.О. Телевізійна комунікація в контексті розвитку суспільства. *Держава та регіони. Серія : Соціальні комунікації*. 2020. № 1. С. 68–73. URL: [https://doi.org/10.32840/cru2219-8741/2020.1\(41\).10](https://doi.org/10.32840/cru2219-8741/2020.1(41).10)
20. Juan Z. The Political Messages Embodied in Marvel's Film Black Panther. *Journal of Literature and Art Studies*. 2019. 9(7). P. 784–789. URL: <http://dx.doi.org/10.17265/2159-5836/2019.07.013>
21. Lucca E. Reimagining trauma through cinematic healing and legacy in Black Panther. University Carbondale. Research Papers, Graduate School. URL: https://opensiuc.lib.siu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2342&context=gs_gp (дата звернення: 30.12.2024).
22. Naunihal Singh. What «Black Panther's» Wakanda can teach us about Africa's history – and its future. *The Washington Post*. URL: <https://surl.li/iymzha> (дата звернення: 30.12.2024).

Babenko V.S. META-MYTH OF UKRAINIAN DIASPORA TELEVISION IN CANADA AS INTERPRETED BY MODERN MASS MEDIA (USING THE EXAMPLE OF THE TELEVISION PROGRAM “GLOBUS UKRAINE”)

The article is devoted to the analysis of modern mass media myths about the mission of the Ukrainian community in the narratives of diasporic television in Canada. The scientific view is focused on the interpretation of this myth by the program “Globus of Ukraine”, which is broadcast on the TV channel “1+1”. Specific journalistic means of forming a mass media myth are outlined (selection of archival material, editing, author's commentary with emotionally colored vocabulary and evaluative judgments). The role of the communicative function of television in interaction with myths about diasporic speech, which are formed by the content of “Globus of Ukraine”, is determined (and illustrated with examples). The connection of the vitalistic mass media motif of reproductive reproduction with diaspora strategies for preserving Ukrainian culture and language is established.

Based on the analyzed material, the concept of meta-myth is proposed for the first time. By it, the author understands a motif that is present both in archaic (traditional folklore) and in modern mass media myth. This motif is universal for different peoples, but in the space of a separate national culture, it forms its own recognizable symbolic image system. Another feature of this myth is its organic interaction with a wide manifestation of narrative practices in the mass media. It is easily adapted to specific informational occasions, genres and authorial formats of broadcasting, and the themes of programs.

The article represents two basic components of the meta-myth about Ukrainian diaspora television in Canada. This is the mythologem of the idealized future “golden age” and the mythologem of “our fabulous”, which tells about the alternative success of our relatives without the crushing pressure of destructive factors on the “motherland”. Within the framework of the presented material, examples of the mentioned mythologems in modern mass media content of the USA are proposed for comparison.

The author substantiates the role of mass media myths in nation-building processes. Arguments are given regarding the participation of these myths in the conceptualization of Ukrainian identity in mass consciousness. Thus, the mass media myth is considered a means of forming and expressing collective values and plays a leading role in the processes of collective memory.

Key words: *Ukrainian television, Ukrainian diaspora, mass media, author's program, social media, postcolonial studies, process of decolonization, myth, mythologization, national identity.*